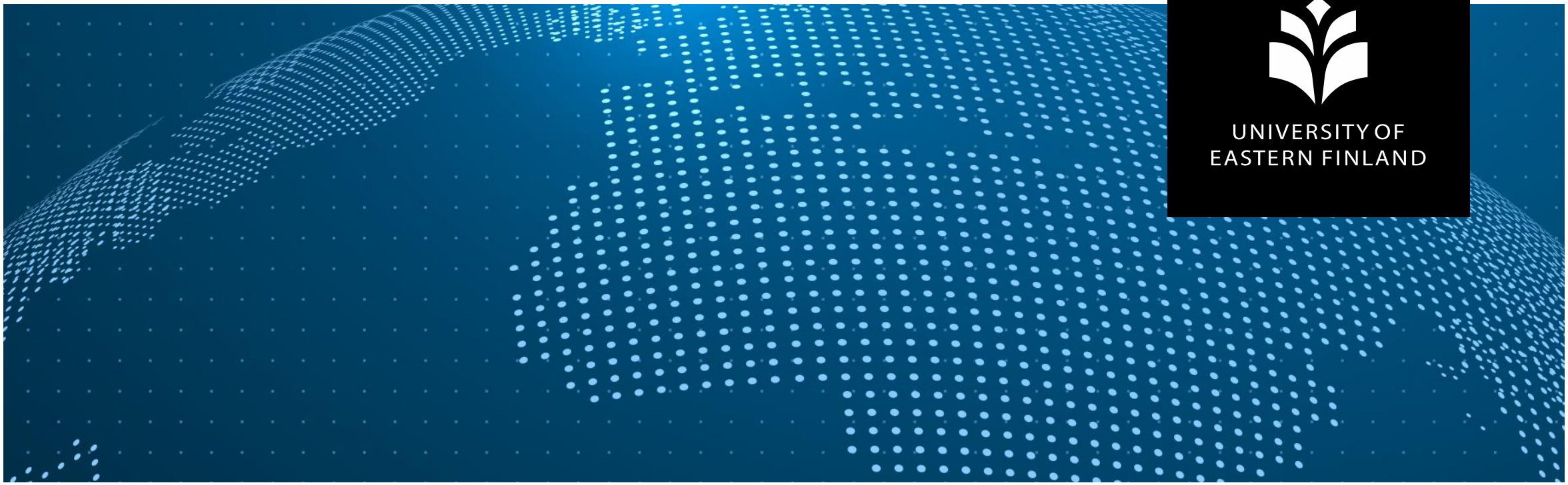


UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

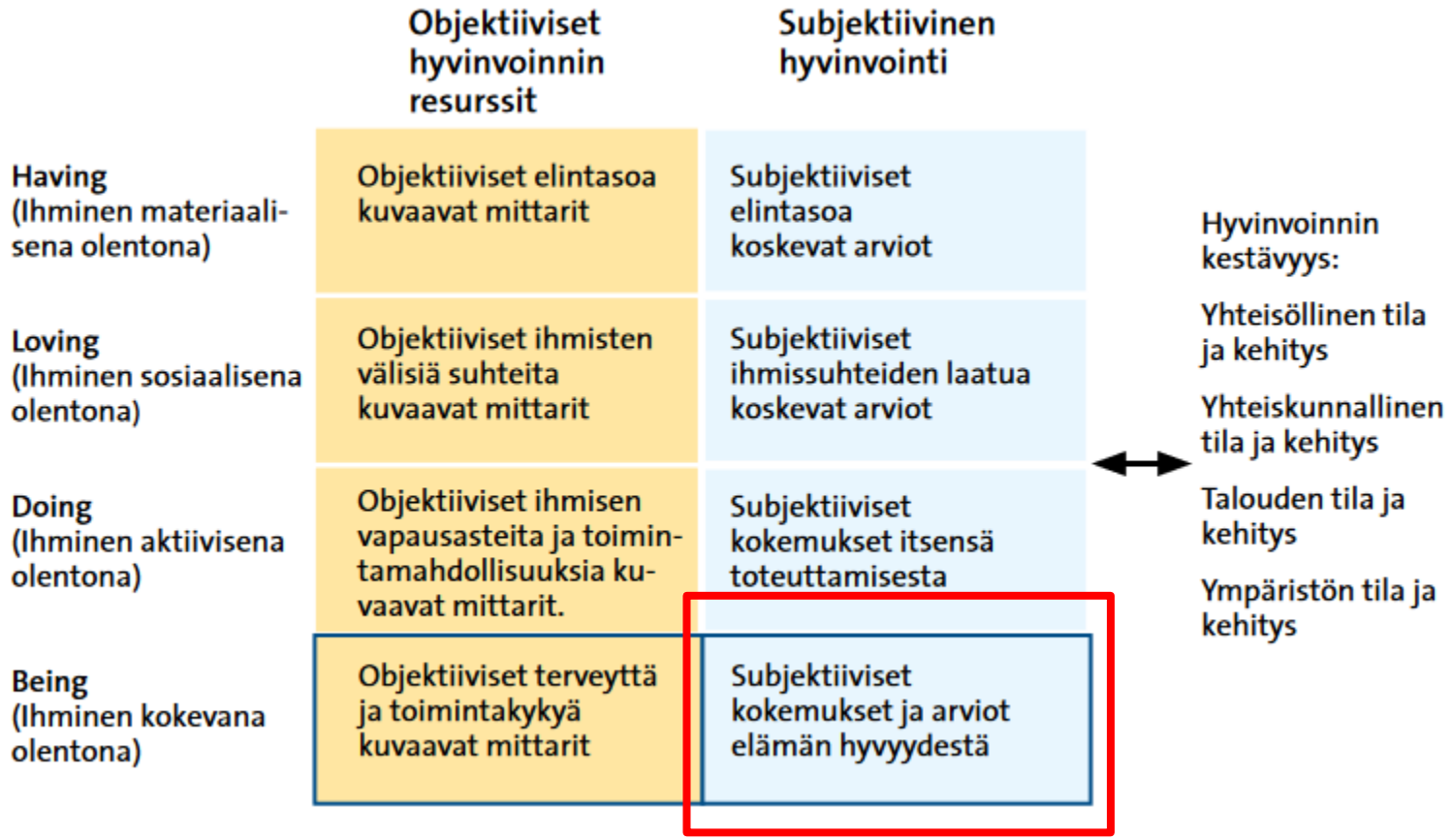
Koettu hyvinvointi politiikkatoimien vaikuttavuuden indikaattorina

Janne Martikainen
professori, Itä-Suomen yliopisto
vastuuprofessori (UEF Vaikuttavuuden talo)

Koetun hyvinvoinnin mittaaminen

- **COVID-19-pandemian opit (kokonais)hyvinvoinnin mittaamiselle**
  - Sote-palvelujärjestelmän kantokyky vs. työllisyysvaikutukset (lomautukset jne.)
  - Politiikkatoimien vaikuttavuus- ja kustannusvaikuttavuusvertailut
  - Ymmärrys politiikkatoimien vaihtoehtoiskustannuksista (hyvinvoinnin menetykset)
  - Yhteismitallinen mittari vaikutusten arviointiin → **Koettu hyvinvointi**
- **Miksi koetun hyvinvoinnin mittaaminen on olennaista? (Martela & Ahokas 2021)**
  - Koettu hyvinvointi on neutraali ja demokraattinen hyvinvoinnin mittari
    - Jokainen päättää itse, millä kriteereillä arvioi oman elämänsä hyvyyttä (ei etukäteen asetettuja hyvyyden kriteereitä)
  - Koettu hyvinvointi on reaktiivinen ja ennakoiva mittari
    - Ihmisten kokemus reagoi muutoksiin nopeammin kuin monet muut mittarit
  - Tutkittu tieto tuo kansalaisten kokemukset tasapuolisesti esille

Koetun hyvinvoinnin osatekijät ja sen mittaaminen



(Martela 2022)

Koettu hyvinvointi / elämäntyytyväisyys (SWB-10) hyvinvointialueilla (n~2000)



(Pitkänen ym. 2022, julkaisematon havainto)

Koettu hyvinvointi (SWB-10) & työllisyystilanne (n~2000)

– esimerkki odotetuista hyvinvointivaikutuksista



Mies 43v
Perheellinen
Keskiasteen koulutus
Ansiotulot 30000-40000€/vuosi
Työssäkäyvä

SWB-10 = 5,70



Mies 43v
Perheellinen
Keskiasteen koulutus
Ansiotulot 30000-40000€/vuosi
Työtön

SWB-10 = 4,87

Δ = -0,83
(asteikolla 0-10)



Nainen 43v
Perheellinen
Keskiasteen koulutus
Ansiotulot 30000-40000€/vuosi
Työssäkäyvä

SWB-10 = 6,00

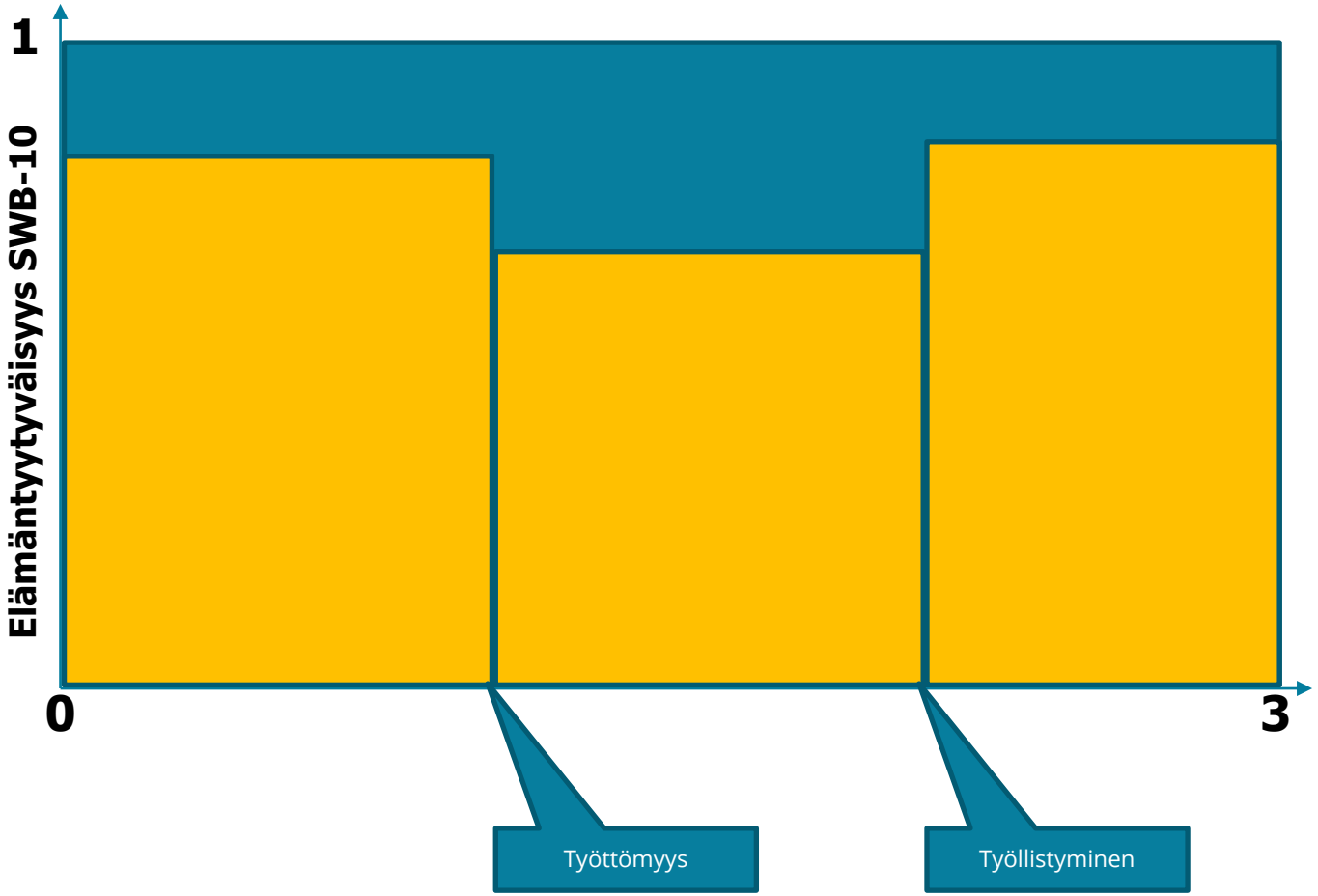


Nainen 43v
Perheellinen
Keskiasteen koulutus
Ansiotulot 30000-40000€/vuosi
Työtön

SWB-10 = 5,10

Δ = -0,90
(asteikolla 0-10)

Työllisyystilanteen vaikutus hyvinvointipainotettuihin elinvuosiin (WALY)



Optimitilanne: **3 WALYa**
Työttömyys: 1x0,77+1x(0,77**-0,092**)+1x0,77 **= 2,22**

⇒ **3-2,22 = 0,78**
⇒ **0,78 hyvinvointipainotetun elinvuoden menetys kolmen vuoden aikana**

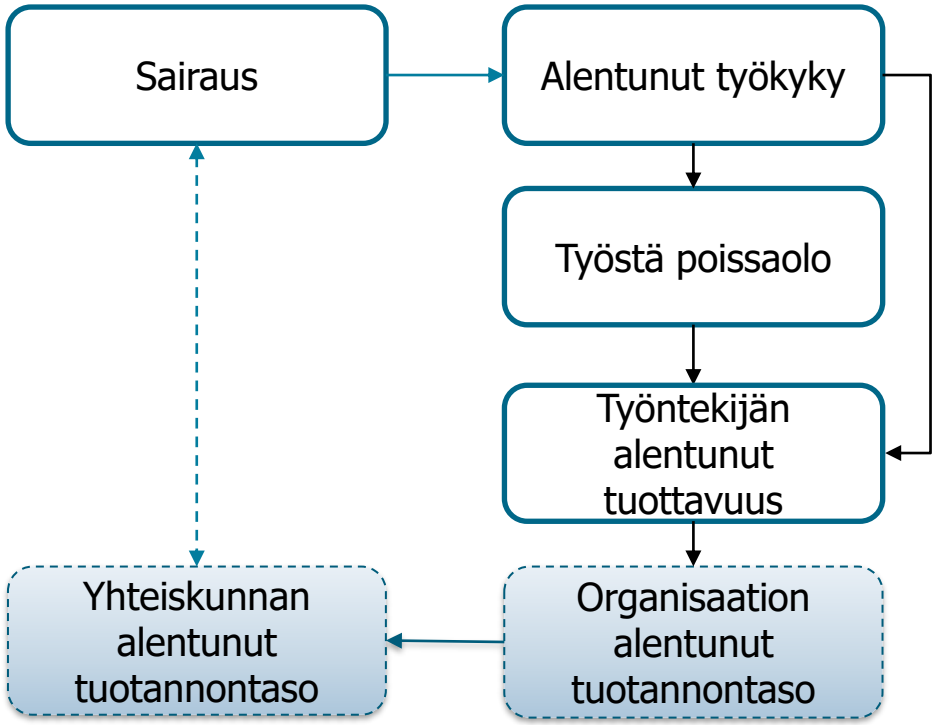
WALY-laskentaan liittyviä hankkeita

- **”Kulttuurihyvinvointitoiminnan taloudellinen arviointi”-hanke**
  - VN-TEAS-hanke 2022-2023
  - https://uefconnect.uef.fi/tutkimusryhma/kulttuurihyvinvointitoiminnan-taloudellinen-arviointi-hanke/
- **”Väestön koettu hyvinvointi ja terveys”-hanke**
  - UEF:n ja HY:n yhteishanke
  - Väestökysely (n~2000), jossa mukana useita eri koetun hyvinvoinnin ja terveyden mittareita
  - https://uefconnect.uef.fi/tutkimusryhma/vaeston-koettu-hyvinvointi-ja-terveys/



(Koettu) toiminta- ja työkyky politiikkatoimien vaikuttavuuden indikaattorina

Terveydentilan, toimintakyvyn ja tuotannonmenetysten välinen yhteys



PALY – Tuottavuuspainotettu elinvuosi

- PALY kuvaa **sairauksien aiheuttamaa taakkaa työikäisessä väestössä** painottamalla työikäisten (työllisten) yksilöiden elinvuosia toiminta- ja työkyvyn suhteen
- **”Työkykyindeksin” määrittäminen**
  - Työssäolopäivien määrä suhteessa tarkasteluvuoden laskennallisiin työpäiviin
  - Voidaan määrittää rekisteripohjaisesti TAI koetun toiminta- ja työkyvyn perusteella
- **PALY mahdollistaa samanaikaisen tarkastelun useamman tekijän osalta**
  - Sairauden vallitsevuus
  - Kuolleisuus
  - Sairauspoissaolopäivät
  - Siirtyminen työelämän ulkopuolelle
  - Palaaminen työvoimaan
- **PALY voidaan arvottaa euromääräisesti tuottavuusmuutosten arvioimiseksi**



(Heiskanen ym. 2022)

PALY-laskentaesimerkki

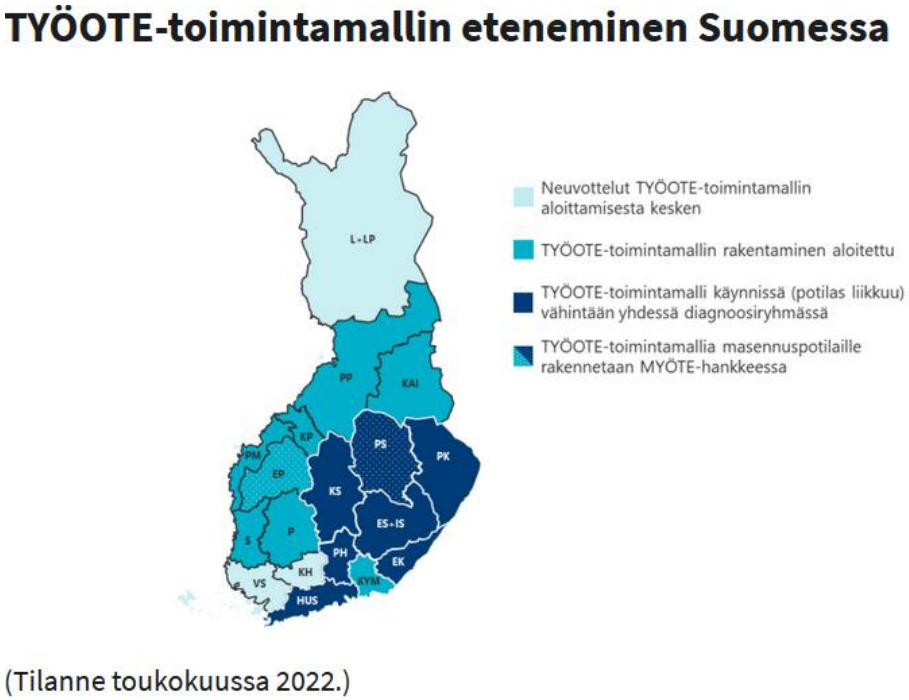


Optimitilanne: 3 PALYa
Sairastuminen:
1x1+1x0,5+0,5x0,3 = 1,65 PALYa

⇒ **3-1,65 = 1,35**
⇒ **1,35 tuottavuuspainotetun elinvuoden menetys kolmen vuoden aikana**

PALY-laskennan kehittämiseen liittyviä hankkeita

- **”Väestön koettu hyvinvointi ja terveys”-hanke**
  - UEF:n ja HY:n yhteishanke
  - Väestökysely (n~2000), jossa mukana useita eri koetun hyvinvoinnin ja terveyden mittareita
  - https://uefconnect.uef.fi/tutkimusryhma/vaeston-koettu-hyvinvointi-ja-terveys/
- **”TYÖOTE - Vastuullinen työkyvyn tuki”-hanke**
  - Vastuullinen työkyvyn tuki (TYÖOTE) -hankkeessa tehostetaan työterveyshuollon ja julkisen terveydenhuollon yhteistyötä levittämällä Keski-Suomessa käytössä oleva toimintamalli koko Suomeen.
  - Uuden toimintamallin rekisteripohjainen vaikuttavuustutkimus (ml. PALY-indikaattori)
  - https://www.ttl.fi/tutkimus/hankkeet/vastuullinen-tyokyvyn-tuki-tyoote



Kiitos!



@JaMartikainen